

BILTEN

AKTUELNO U SVETU ENERGETIKE

EU mukotrпно ka finalnom dogovoru o
Regulativi o upravljanju energetskom unijom

EU zaoštava cilj – nulta emisija CO2 do 2050

Poljski regulator: Država monopoliše
proizvodnju električne energije

BP: EU jedini deo sveta gde će potrošnja
energije opasti do 2040.

Evropska Komisija tuži šest zemalja zbog lošeg
kvaliteta vazduha

Brisel: Nemačka mora da povрати olakšice
odobrene elektroenergetskim kompanijama

RWE traži 3,2 mlrd dolara od Holandije ako bude
morala da zatvori TE na uglj

RAE: EPCG u prednosti u ranim fazama
otvaranja tržišta

Brisel i Gasprom dogovorili pravila
na tržištu srednje i istočne Evrope

Radikalni potezi na evropskoj gasnoj sceni

Mađarska preko Bugarske i Srbije
dobija ruski gas

Bugarski predsednik predlaže Rusiji
Bugarski tok

SADRŽAJ

EU mukotrпно ka finalnom dogovoru o Regulativi o upravljanju energetskom unijom.....	OVDE
Arijas: EU zaoštava cilj – nulta emisija CO2 do 2050.....	OVDE
Obavezujući ciljevi smanjenja emisija za ne-EU ETS sektore	OVDE
Poljski regulator kritikuje državu zbog monopola u proizvodnji električne energije	OVDE
BP: EU jedini deo sveta gde će potrošnja energije opasti do 2040.	OVDE
Alstom prodaje ostatke energetskog poslovanja General Electric-u	OVDE
Bugarska reaktivira projekat nuklearke Belene?	OVDE
RWE traži 3,2 mlrd dolara od Holandije ako bude morala da zatvori TE na ugalj.....	OVDE
Fenomen „rotirajućih vrata“	OVDE
BP odbio da akcionarima obelodani klimatske ciljeve kompanije.....	OVDE
Evropska Komisija tuži šest zemalja zbog lošeg kvaliteta vazduha	OVDE
Brisel: Nemačka mora da povрати olakšice odobrene elektroenergetskim kompanijama	OVDE
Evropska komisija i Gasprom dogovorili pravila na tržištu srednje i istočne Evrope.....	OVDE
Gaspromov izvoz u Evropu uvećan za 6%.....	OVDE
Gasprom Export: EU uvoz gasa raste za 60 mlrd. m3 do 2025.....	OVDE
Rusija pristala sa smanji cenu gasa za Tursku.....	OVDE
Kako Evropa da nadoknadi srozavanje proizvodnje gasa u Holandiji?	OVDE
Kako i odakle nadomestiti manjak ?.....	OVDE
LNG političko, ne ekonomsko rešenje.....	OVDE
Mađarska preko Bugarske i Srbije dobija ruski gas?.....	OVDE
Bugarski predsednik predlaže Rusiji "Bugarski tok"	OVDE
Moskva: Garancije pa eventualno gasovod preko Bugarske.....	OVDE
Određeni prvi emisioni standardi za teška teretna vozila u EU.....	OVDE
Hrvatska: Više nego prepolovljen planirani kapacitet terminala LNG Krk.....	OVDE
Hrvatska: Nema finansijske logike na regulisanom tržištu gasa	OVDE
Neisplativost projekta LNG Krk.....	OVDE
Privredni sud: EPCG može kupovati akcije Rudnika uglja.....	OVDE
RAE: EPCG u prednosti u ranim fazama otvaranja tržišta	OVDE

EU mukotrpo ka finalnom dogovoru o Regulativi o upravljanju energetsom unijom

BRISEL – Zakonodavci Evropske unije ostvarili su napredak 23. maja u pripremi nacrtu EU zakona koji određuje „putanju“ razvoja obnovljivih energija u Evropi i prvi put razmotrili uvođenje mehanizma, odnosno posebnog „filtera“ preko koga bi se obezbedilo da ovaj blok zemalja ispuni svoje energetske i klimatske ciljeve.

Pregovarači iz Evropske komisije, Parlamenta i Saveta Evrope su na sastanku u Briselu ovim približili cilju nameru da na trijalogu 19. juna bude konačno usvojen predlog Regulative o upravljanju Energetsom unijom. Regulativa je temelj za širi paket zakona o „čistoj energiji“, predložen od strane Evropske komisije u decembru 2016. Uspostavlja mehanizme saradnje i kontrole za nadgledanje sprovođenja EU klimatskih i energetske ciljeva za 2030., posebno onih vezano za obnovljive izvore energije, energetske efikasnosti, međupovezanost (interkonekcije) i emisije gasova staklene bašte.

Na sastanku 23. maja, regulatori su ostvarili napredak u manje spornim pitanjima energetske siromaštva, unutrašnjeg tržišta i energetske sigurnosti. Ključni zahtev iz EU zemalja je bio da se osigura da EU inicijative „sadrže obavezu država EU da definišu 'energetsko siromaštvo' na nacionalnom nivou.“

Korektivni mehanizam

Prvi put, EU pregovarači su razmenili mišljenja o predlogu uspostavljanja „filter mehanizma“ koji bi imao za cilj da vrati u pravac zemlje, ukoliko nisu na putu da ostvare svoje ciljeve smanjenja emisija CO2 i povećanja udela obnovljivih izvora energije (OIE) za 2030. Razgovor o „filter za premošćivanje jaza“, kako ga definiše Euractiv, su tek u fazi „razmatranja“, a konačan zaključak očekuje se na pomenutom junijskom sastanku.

Portal citira jednog od učesnika pregovora koji objašnjava da Regulativa o upravljanju energetsom unijom treba da reši tri potencijalne „praznine“ u definisanju klimatskih i OIE ciljeva za 2030:

- "jaz u ambicijama" - između ciljeva EU i obaveza iz Pariskog sporazuma;
- "jaz u ispunjenju" - gde zemlje EU povlače obaveze koje su donele prethodne vlade; i
- "jaz u putanji" - kada vlade odugovlače sa odlukama sa približavanjem 2030. godine.

U odsustvu nacionalno obavezujućih ciljeva za OIE, Nemačka, Francuska, Portugalija i Švedska su ubedile ostale EU zemlje u potrebu određivanja među-ciljeva za 2030, pa je Parlament u januaru izglasao uvođenje tri praga postepenog ispunjenja OIE cilja za EU na putu ka četvrtom milenijumu – u 2022, 2025. i 2027. godini.

Osim toga, ostaje i dalje nejasno koji OIE cilj će EU imati za 2030. Parlament je podržao za taj rok postizanje udela OIE u ukupnom energetsom miksu od 35%, prema 27% koliko su EU lideri dogovorili u 2014, što je objašnjeno brzim padom troškova proizvodnje vetra i solarne energije.

Tri sporna pitanja do 19. juna

Euractiv u izvorima učesnika pregovora saznaje da ostaju tri najspornija pitanja koja moraju biti rešena na političkom nivou:

Nacionalne i EU dugoročne strategije za koje je Savetu potreban ažurirani mandat za njihovo usklađivanje sa ciljevima Pariskog sporazuma;

Upravljanje ciljem energetske efikasnosti, čija je sudbina i dalje veoma neizvesna i zavisna od odvojenih rasprava o Direktivi za energetske efikasnosti i principom Efikasnost pre svega (na koji i dalje mnoge zemlje članice u Savetu gledaju sa skepsom);

Upravljanje ciljem obnovljive energije gde izgleda unutar Saveta postoji „pozitivan momentum“, ali o čemu pregovarači nisu stigli da razgovaraju „pre zvana za kraj“ prošlonedeljnog sastanka.

„Lopta je sada u polju zemalja članica, koje bi trebalo da ostave Parlamentu dovoljno političkog prostora za rad na dogovoru 19. juna“, navodi jedan od učesnika pregovora.

Arijas: EU zaoštrava cilj – nulta emisija CO2 do 2050.

BRISEL - Potreban je novi, viši cilj za energetske efikasnost u Evropskoj uniji kako bi se prilagodio izuzetnom tempu razvoja novih tehnologija i smanjena troškova kroz ekonomiju obima, ocenio je evropski komesar za klimatsku politiku i energetiku. Miguel Arias Kanjete je u tekstu za portal **The European Files** napisao da je energetski koncept budžeta EU za 2021-2027. usmeren na postizanje moderne ekonomije sa niskom emisijom ugljenika, koja će zadržati EU kao svetskog lidera u održivosti.

Ulaganja će se povećati na tranziciji ka čistoj energiji, a mere suočavanja sa klimatskim promenama će biti integrisane u sve programe EU, sa ciljem da jedna četvrtina budžeta EU bude usmerena ka tom cilju. Arijas je obelodanio da će EU ići ka cilju potpunog eliminisanja emisija CO2 do 2050. godine kao deo svoje nove dugoročne strategije za dekarbonizaciju. Portal navodi da je to značajan rast u ambicijama, jer ovaj blok zemalja ima sada za cilj smanjenje emisija na 80-95 procenata u odnosu na 1990. godinu do sredine veka.

Obavezujući ciljevi smanjenja emisija za ne-EU ETS sektore

BRISEL – Savet Evrope usvojio je regulativu za smanjenje emisija gasova efekta staklene bašte (GHG) koja određuje obavezujuće ciljeve zemljama članicama za period 2021-2030. u sektorima koji nisu bili obuhvaćeni EU sistemom trgovine dozvolama za emisije (EU ETS). Cilj regulative je da u tim sektorima ostvari EU cilj smanjenja emisija GHG za 30 odsto u 2030. u poređenju sa nivoima iz 2005.

Poljski regulator: Država monopolizovala proizvodnju električne energije

VARŠAVA – Poljska država povećala je kontrolu nad energetske sektorom do neviđenog nivoa, što bi moglo izazvati reakciju evropskih vlasti zbog kršenja pravila o konkurenciji, saopštio je predsednik poljske regulatorne energetske kancelarije (URE), Maciej Bando. **Reuters** navodi da Poljska ima četiri velika proizvođača električne energije, sva četiri pod kontrolom vlade.

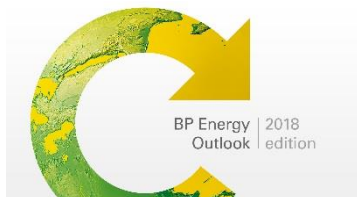
Konzervativna Partija zakona i pravde (PiS) je po dolasku na vlast 2015. povratila kontrolu nad mnogim elektroenergetskim postrojenjima i toplanama pod kontrolom inostranih kompanija, kako bi obezbedila energetske sigurnost zemlji. Najveći posao bila je kupovina toplana od francuskog EDF-a od strane državne energetske firme PGE, kao i kada je takođe državna Enea otkupila elektranu Polaniec od francuskog Engie-a. Prošle nedelje PGE je najavio tender radi kupovine manjeg rivala Polenergia, jedne od par privatnih kompanija preostalih u Poljskoj u tom sektoru.

Ovakav skok koncentracije na tržištu od 2017. verovatno nije zabeležen u proteklih 25 godina. De facto, u Poljskoj imamo jednog vlasnika energetske kompanije,“ rekao je Bando za Reuters. URE navodi da je udeo tri najveće poljske, ujedno državne, elektroenergetske kompanije - PGE, Enea i Tauron – mereno isporukom električne energije u mrežu u 2017, porastao za 14 odsto na godišnjem nivou, na ukupno 69 odsto. „Mislim da će zbog ovoga reagovati Evropska komisija,“ rekao je Bando.

BP: EU jedini deo sveta gde će potrošnja energije opasti do 2040.

LONDON – Autoritativna analitička služba britanske naftno-gasne kompanije BP, procenjuje da će Evropska unija biti jedini region u svetu koji će zabeležiti pad potrošnje i proizvodnje energije do 2040. godine.

Prema prognozama BP-a, potrošnja energije u Evropskoj uniji će u 2040. biti manja za 11 odsto nego danas, u

suprotnosti sa protekle dve decenije, tokom kojih je potrošnja energije generalno ostajala nepromenjena. Proizvodnja energije bi, prema proračunima BP-ovih analitičara, trebalo da se smanji za pet odsto.

U Regionalnom pregledu za Evropu, BP navodi da će proizvodnja nafte i prirodnog gasa u zemljama EU pasti za čak više od 60 odsto do 2040. U toj godini EU će proizvoditi manje od milion barela ekvivalenta nafte na dan, pa se projektuje skok zavisnosti od uvozne nafte sa 85% u 2016, na 92% u 2040, dok će ovaj blok 89% potreba za prirodnim gasom pokrivati iz uvoza, naspram sadašnjih 72%.

Alstom prodaje ostatke energetskog poslovanja General Electric-u

PARIZ - Američki industrijski konglomerat General Electric (GE) preuzeće udele francuske energetske kompanije Alstom u tri zajedničke firme: za obnovljive izvore, nuklearnu energiju i elektroenergetske mreže. Transakcija je vredna 2,59 milijardi evra i time se zapravo zatvara komplikovana priča koja je započela 2015. godine povezivanjem ta dva divovska proizvođača energetske opreme, kada je GE preuzeo njegovo poslovno područje proizvodnje turbina. Prenos udela u tri firme na GE trebalo bi da se zatvori u oktobru ove godine.

Istovremeno, došlo je do pada tržišne vrednosti GE-a, što je delom posledica stezanja tržišta gasnih turbina u svetu, pa je američki kolos u tom segmentu pao ove godine na treće mesto, iza japanskog Mitsubishi Hitachi Power Systems-a i nemačkog Siemens-a, prenosi portal **Renewable Energy World**.

Bugarska reaktivira projekat nuklearke Belene?

SOFIJA – Bugarska vlada će zatražiti od parlamenta da ukine zabranu razvoja nuklearne elektrane Belene, snage 2.000 megavata, u sklopu priprema za privlačenje stranih investitora radi oživljavanja tog projekta.

Bugarska ministarka energetike Temenuška Petkova je izjavila da bi do kraja godine trebalo da bude raspisan tender za izbor strateškog partnera za postrojenje, koje bi, prema nekim procenama, trebalo da košta najmanje 10 milijardi evra. Kineska državna nuklearna kompanija CNNC je već potvrdila zainteresovanost za projekat, prenosi **Reuters**.

Bugarska vlada je od bugarsko-ruskog projekta za nuklearku Belene na Dunavu, stotinak kilometara istočno od Kozloduja, odustala 2012. zbog preskupe investicije, procenjene na oko 1,3 milijardi evra.

RWE traži 3,2 mlrd dolara odštete od Holandije zbog zatvaranja TE na uglj

DIZELDORF - Nemačka energetska kompanija RWE razmatra pravne postupke ako ne bude na odgovarajući način oštećena za razvoj dosadašnjih projekata termoelektrana na uglj u Holandiji. Reakcija RWE usledila je pošto je holandska vlada odlučila sa postupno izbaci uglj iz energetskog miksa.

U skladu s tim, Holandija će u narednoj dekadi zabraniti korišćenje uglja kao energenta za proizvodnju električne energije i do kraja 2024. godine zatvoriti dve od pet postojećih termoelektrana na uglj, osim ako se one u međuvremenu ne prebace na druga goriva. Reč je o elektranama izgrađenim 1994., dok će one novije (izgrađene 2015. i 2016.) biti zatvorene do 2029., čime bi se ispunio cilj da do 2030. budu zatvorena sve TE na uglj u Holandiji.

Jedna od dve elektrane, koje će među prvima morati da budu zatvorene, u Gertruidenbergu, je u vlasništvu RWE-a, dok se druga nalazi u Amsterdamu i u vlasništvu je švedske energetske grupe Vattenfall. RWE upravlja i s jednom od novijih elektrana, zbog čega očekuje odštetu od čak 3,2 milijarde dolara, koliko je uložio u tu novu elektranu. **PEI.com**

Fenomen „rotirajućih vrata“

BRISEL - Jedan upravo objavljen izveštaj Evropskih zelenih partija ukazuje na 88 slučajeva u 13 evropskih zemalja u kojima su visoki političari prešli iz tih državnih, ili vladinih fotelja u energetske javni sektor i obrnuto. Ovaj fenomen, nazvan „rotaciona vrata“, uočen je u Austriji, Belgiji, Češkoj republici, Danskoj, Francuskoj, Nemačkoj, Mađarskoj, Italiji, Norveškoj, Poljskoj, Španiji, Švedskoj i Britaniji.

Pojava „rotacionih vrata“ stvara rizik zamagljivanja linija koje razdvajaju regulator od regulisanog

subjekta u energiji, uz opasnost da bi javni interes mogao biti skrenut u korist privatnih kompanija, stoji u izveštaju. Samim tim ovaj fenomen se često smatra

jednim od faktora jačanja korupcije, posebno kada se te kadrovske interakcije odvijaju netransparentno, bez propisanog procesa izbora.

Evropska Komisija tuži šest zemalja zbog lošeg kvaliteta vazduha

BRISEL – Evropska komisija podnela je 17. maja vrhovnom EU Sudu pravde tužbu protiv Britanije, Francuske, Nemačke, Mađarske, Italije i Rumunije, konstatujući da te zemlje nisu ispoštovale propisane granice kvaliteta vazduha i nisu na vreme reagovala da to spreče. Komesar za unutrašnje tržište i industriju Elzbijeta Bjenovska je ukazala da se problem zagađenja urbanih sredina neće rešiti ako automobilska industrija ne preuzme odgovornost. Prva je na ovaj potez komisije reagovala nemačka kancelarka Agnela Merkel konstatujući da izvršna vlast EU ne uvažava napore „bez predsedana“ koje je njena vlada preuzela i rezultate koje je ostvarila u suočavanju sa ovim problemom. europa.eu, [Euractiv](http://euractiv.com)

BP odbio da akcionarima obelodani klimatske ciljeve kompanije

MANČESTER – Prvi BP-a poručio je u ponedjeljak učesnicima generalne skupštine britanskog naftnog kolosa da kompanija neće obelodaniti određene klimatske ciljeve, niti čak odgovoriti na pitanja nekih akcionara, jer je previsok rizik od potencijalnih pravnih postupaka koji joj prete u SAD.

„Vi želite od nas da ovde pred vama iznesemo podatke koji mogu dovesti do pokretanja grupne tužbe (protiv BP),“ rekao je glavni izvršni direktor Bob Dudley na sastanku održanom u Mančesteru, odgovarajući na pitanje grupe akcionara vezano za procese koji se protiv energetskih kompanija vode u SAD. Reč je o procesima vezanim za optužbe protiv naftnih majorsa da su svesno skrivali od akcionara znanja o klimatskim posledicama proizvodnje nafte i gasa po poslove kompanije, a samim tim i vrednost njenih deonica.

Protiv BP-a i dalje nisu rešene neke od 390.000 tužbi podignutih od strane fizičkih i pravnih lica pogođenih jednom od najvećih ekoloških katastrofa u istoriji naftne privrede, izlivanja 60.000 barela nafte na dan u vode Meksičkog zaliva, posle eksplozije platforme Deepwater Horizon 2010. godine. BP je već morao da isplati 65 milijardi dolara na ime nagodbi sa oštećenim stranama, a nad kompanijom i dalje visi pretnja pokretanja grupnih tužbi, specifičnih za američki pravni sistem, prenosi *Bloomberg*.

Brisel: Nemačka da povрати olakšice odobrene elektroenergetskim kompanijama

BRISEL – Regulatori Evropske unije su u ponedjeljak naredili Nemačkoj da povрати milione evra od jednog broja velikih proizvođača električne energije u toj zemlji, koji su imalo nepoštenu prednost nad konkurentima, jer im je država odobrila izuzeće od plaćanja nameta za korišćenje prenosne mreže između 2012. i 2013. godine.

Evropska komisija, obavezna da obezbedi jednake uslove poslovanja na tom tržištu u 28 zemalja Evropske unije, saopštila je da su izuzeća odobrena tim kompanijama uvećala finansijski teret drugim korisnicima mreže, koji su morali da plate dodatnu specijalnu taksu uvedenu 2012.

Iz evropske komisije za konkurenciju rečeno je da je ovo oslobađanje plaćanja takse za korišćenje mreže, koje je nemačka vlada ukinula 2014, odobreno kompanijama koje su trošile godišnje više od 10 gigavat-časova između 2012. i 2013. godine. Samo tokom 2012. ova stavka je dostigla 300 miliona evra, prenosi *Reuters*.

Evropska komisija i Gazprom dogovorili pravila ponašanja na tržištu srednje i istočne Evrope

(foto) otvorila protiv ruskog gasnog giganta pre tačno tri godine, ne obuhvata bilo kakve novčane kazne protiv kompanije, ostavljajući razočaranim neke od uključenih strana, u prvom redu poljsku državnu gasnu kompaniju PGNiG.

Mere uključuju:

- Zabrana ugovornih klauzula kojima se zabranjuje slobodan tok gasa – Gazprom mora da ukloni iz postojećih ugovora bilo kakve restriktivne mere kojima svojim kupcima zabranjuje prekograničnu preprodaju gasa ;
- Obavezu da olakša protok gasa ka i iz izolovanih tržišta – Gazprom će omogućiti transport gasa do i od delova srednje i istočne Evrope koji su još izolovani od drugih zemalja članica zbog nedostatka interkonektora, preciznije Baltičke države i Bugarska;
- Strukturirani proces obezbeđenja konkurentnih cena gasa – relevantnim potrošačima Gasproma je data efektivna alatka kojom će osigurati dogovaranje cene gasa koja odražava tarife na kompetitivnim zapadnoevropskim tržištima gasa, posebno gasnim čvorištima;
- Bez posledica dominantnog položaja u snabdevanju gasom – Gazprom ne sme da koristi bilo kakvu prednost zbog posedovanja gasne infrastrukture, koju je možda mogao dobiti od kupaca tako što je koristio svoju tržišnu poziciju u snabdevanju gasom.
- Ukoliko kompanija prekrši bilo koju od ovih obaveza, Komisija može da izrekne kaznu u visini do 10 odsto ukupnog obrta kompanije, bez potrebe dokazivanja povrede EU antimonopolskih pravila.

EK u saopštenju navodi da će odluka označiti kraj nekonkurentskom ponašanju Gasproma, time što ruskoj kompaniji nameće obavezu poštovanja niza pravila „koja će osetno promeniti način na koji Gazprom posluje“ u regionu.

Potpredsednik Gasproma Aleksandar Medvedev saopštio je istoga dana da je kompanija zadovoljna odlukom Brisela i da će je poštovati.

BRISEL - Evropska komisija (EK) saopštila je u četvrtak, 24. maja, da je nametnula obavezujuće mere kojih se Gazprom mora pridržavati kako bi omogućio „slobodan protok gasa po konkurentnim cenama na tržištima srednje i istočne Evrope.

Dugo iščekivana odluka u slučaju koji je Komisija EU za konkurenciju, pod komandom komesarke Margrethe Vestager

Gazpromov izvoz u Evropu uvećan za 6%

MOSKVA – Gazpromov izvoz prirodnog gasa u Evropu porastao je od početka godine za 5,9 odsto. Prema podacima koje je kompanija objavila, od početka godine, zaključno sa 15. majem izvoz u Evropu uvećan je za 4,3 milijarde kubnih metara (Bcm), na ukupno 78 Bcm.

Veći uvoz ruskog gasa beleži se i u Grčkoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Danskoj i Poljskoj. Ova poslednja zemlja privlači pažnju analitičara, jer je obelodanila da nema nameru da obnavlja dugoročni ugovor sa Gaspromom, jednom kada postojeći istekne.

Podaci iz Gasproma otkrivaju i da je kompanija do 15. maja uvećala proizvodnju za bezmalo 10 odsto na godišnjem nivou, odnosno za 17,7 Bcm. Ovaj trend se ubrzava u maju, kada je rast proizvodnje za prvih 15 dana iznosio čak 16,7%.

Gazprom Export:

EU uvoz gasa raste za 60 mlrd. m³ do 2025.

MOSKVA – Gazprom očekuje da će potražnja iz Evropske unije za uvozom prirodnog gasa porasti za 60 milijardi kubika godišnje (Bcm) do 2025.godine, za 77 Bcm do 2030, a za 88 Bcm do 2040, saopštila je direktorka Gazprom Export-a Elena Burmicheva (na slici).

Mađarska preko Bugarske i Srbije dobija ruski gas

ST.PETERBURG – Mađarska je dogovorila sa Gaspromom količine i cenu gasa koje će uvoziti iduće godine, rekao je u prošli petak šef mađarske diplomatije Peter Sijarto, tokom Međunarodnog ekonomskog foruma u Sankt Peterburgu. Ne precizirajući dogovore postignute u razgovoru sa prvim čovekom Gasproma, Aleksejem Milerom, Sijarto je rekao da će dodatne količine gasa Mađarska da uveze sa juga, preko Bugarske i Srbije, zahvaljujući izgradnji gasovoda preko te dve zemlje.

Portal BNE piše da je vlada Mađarske potpisala ugovor sa Gaspromom o povezivanju te zemlje sa gasovodom Turski tok do kraja 2019.

Uslovi ugovora ostaju poslovna tajna, ali mediji u Mađarskoj pišu da će Gasprom ublažiti tzv. „preuzmi-ili-plati“ klauzulu (obavezu kupca da plati gas koji je ugovorio, ali nije preuzeo), kao i dozvoliti toj zemlji da reeksportuje njegov gas. Doduše, ruska kompanija se na to obavezala nagodbom koju je prošle nedelje objavio antimonopolski regulator EU.

Mađarska je jedna od evropskih zemalja koja bi bila najteže pogođena eventualnom odlukom Gasproma da obustavi od 2019. godine transport gasa kupcima u centralnoj, istočnoj i južnoj Evropi preko Ukrajine. Do 85% svojih potreba za gasom Mađarska obezbeđuje tim pravcem.

Rusija pristala sa smanji cenu gasa za Tursku

ANKARA - Turska i Rusija postigle su retroaktivan sporazum o popustu od 10,25 odsto na cenu prirodnog gasa koji Ankara kupuje od Moskve, objavio je 26. maja turski predsednik Redžep Erdogan. U govoru na jednom predizbornom mitingu on je rekao da će prema dogovoru Ankari biti vraćen „preplaćeni“ iznos od milijardu dolara.

Turska je 2015. godine zatražila popust na kupovinu ruskog gasa, a pošto Moskva nije pozitivno reagovala, Ankara je zatražila međunarodnu arbitražu, podsetio je Erdogan. "Posle dugih razgovora, postigli smo dogovor o popustu koji pokriva period u 2015. i 2016. godini", dodao je on.

Gasprom ne objavljuje pojedinačne cene gasa za kupce u Evropi, ali su tarife po pravilu povoljnije za veće kupce. Turska je posle Nemačke najveći uvoznik potrošač ruskog gasa.

Bugarski predsednik predlaže Rusiji "Bugarski tok"

MOSKVA - "Bugarskoj su potrebne direktne isporuke ruskog gasa kroz Crno more", izjavio je predsednik Bugarske Rumen Radev u ovonedeljnom intervjuu za moskovski poslovni list *Komersant* i dodao: „Nazovimo to 'Bugarskim tokom'.“

„Ovaj pristup diktiraju zdrav razum i zahtevi energetske bezbednosti i efikasnosti, ne samo Bugarske, već i cele Evropske unije,“ smatra Radev.

On je u ponedeljak razgovarao sa premijerom Dmitrijem Medvedevim, a u utorak sa predsednikom Vladimirom Putinom.

Prema njegovim rečima, stremljenja Sofije se ne razlikuju mnogo od namere Berlina da realizuje Severni tok 2. Bugarski predsednik pretpostavlja da će nakon 2019. godine Bugarska dobijati ruski gas preko gasovoda Turski tok. Međutim, u tom slučaju će zemlja morati da koristi tranzit gasa preko Turske.

Novak: Garancije pa eventualno gasovod preko Bugarske

MOSKVA – Rusija je spremna da razmotri zajedničke gasne projekt sa Bugarskom uz garancije bugarske vlade i Evropske komisije, rekao je u utorak ruski ministar energije Aleksandar Novak, komentarišući predlog bugarskog predsednika.

„Rusija realizuje projekat gasovoda Turski tok, a Bugarska ponovo pokazuje interes o tranzitu gasa preko njene teritorije. Oni posebno žele da razmotre pitanje vezano za izgradnju gasnog čvorišta u Bugarskoj, Sada je u toku izrada studije izvodljivosti. Rusija, principijelno gledano, ne odbija saradnju i spremna je da razmotri sve te varijante,“ rekao je Novak za TV kanal Rossiya 24.

„Za nas je od važnosti da svi ti veliki projekti, budući infrastrukturni projekti, budu pokriveni garancijama od strane potrošača gasa, poštovanja evropskih zakona, kao i sa garancijama od strane vlade Bugarske i Evropske komisije,“ dodao je on.

Prethodno je potpredsednik Gasproma Aleksandar Medvedev rekao da će ruska kompanija uskoro odrediti rutu za drugu liniju gasovoda Turski tok. Kao moguća tržišta pomenuti su Grčka, Italija, Bugarska, Srbija i Mađarska, prenosi *Tass*.

Kako Evropa da nadoknadi srozavanje proizvodnje gasa u Holandiji?

LONDON - Holandija je prvi put postala prošle godine neto uvoznik prirodnog gasa, reflektujući nezaustaviv pad proizvodnje iz evropskih severnomorskih polja – što je problem kojim se kreatori EU energetske politike tek počinju da bave. „Tek nedavno je shvaćeno da će proizvodnja iz holandskog gasnog sektora veoma brzo da opadne,“ kaže za **Euractiv** Jonathan Stern, čelnik programa za istraživanja prirodnog gasa u Oksfordskom institutu za energetske nauke.

Vlada Holandije je 29. marta saopštila da će smanjiti proizvodnju iz svog ogromnog gasnog polja Groningen na 12 milijardi m³ godišnje do 2022, i na nulu do 2030.

Kako i odakle nadomestiti manjak ?

Tema oko koje se kreće razgovor sa Sternom i kojom se bavi Euractiv je – kako i odakle nadomestiti manjak holandske proizvodnje, praćen ujedno rastom potrošnje usled gradualnog prelaska sa „prijavog“ uglja na „čisti“ gas u proizvodni struje.

Potrošnja gasa u Evropi je prošle godine dostigla najviši nivo od 2010. Prema ciframa koje je EU objavio u aprilu, Evropa je u 2017. potrošila 491 milijardu kubika gasa (10% više nego u 2016.), od čega je 360 milijardi kubika morala da uveze, uz račun koji je dostigao 75 milijardi evra.

Uporedo sa padom proizvodnje u Holandiji, Rusija je održala i ojačala ulogu glavnog snabdevača Evrope gasom, pokrivajući u 2017. godini 43% uvoza zemalja EU.

Na dalekom drugom mestu, sa 34%, je izvoz norveškim cevima, dok kombinovani udeo alžirskog i libijskog gasa iznosi tek 10%. **Euractiv** piše da je, po svemu sudeći, Rusija jedina u poziciji da značajnije poveća proizvodnju - barem na kratak i srednji rok. Izvoz iz Norveške ne može značajnije da se uveća: „Imamo kapacitet da snabdevamo Evropu iz norveških podmorskih ležišta na ovom nivou do 2030,“ rekao je predstavnik Statoila.

LNG političko, ne ekonomsko rešenje

Nešto prostora izazvanog padom holandske proizvodnje popuniće svakako utečnjeni prirodni gas (LNG), koji je prošle godine pokrio nekih 14% ekstra uvoza gasa u EU, procenat više nego u 2016. Prema jednoj analizi koji je sproveo **Bloomberg New Energy Finance** udeo LNG-a u potrošnji Evrope se očekuje da pređe 23% u 2030.

Euractiv primećuje da će se ovo realizovati pod jednim uslovom da potrošači u Evropi iz nekog političkog razloga budu spremni, ili obavezani da plate više za skuplji LNG u odnosu na jeftiniji ruski cevovodni gas.

Većina EU zemalja poseduje LNG terminale, koji se u proseku koriste tek sa četvrtinom kapaciteta. Ovo im, doduše, obezbeđuje opciju nastavka snabdevanja gasom, ako iz nekog razloga dođe do prekida isporuka iz Rusije, Norveške ili severne Afrike.

Određeni prvi emisijski standardi za teška teretna vozila u EU

BRISSEL – Evropska komisija kompletirala je 17. maja agendu izgradnje „bezbednog, čistog i povezanog“ transportnog sistema koja, pored ostalog, uključuje prvi put i postavljanje granica dozvoljenih emisija ugljendioksida iz teških kamiona, kao i strateški plan proizvodnje baterija za električna vozila, u čemu EU dosta zaostaje za Kinom i SAD

Za dugačka teretna vozila u EU određeno je da do 2030. smanje emisije CO₂ za najmanje 30 odsto u odnosu na postojeće. **Evropa.eu**

Hrvatska: Nema finansijske logike na regulisanom tržištu gasa

ZAGREB – Hrvatski portal **Energetika-net** pokušava da nađe ekonomsku logiku bavljenja poslom snabdevanja tržišta te zemlje prirodnim gasom, u situaciji kada vlada najavljuje zamrzavanje cena najmanje do kraja prvog kvartala iduće godine. „Logika“ je potrebna kompanijama koje se jave na tender za izbor snabdevača na veleprodajnom tržištu gasa, koji je sredinom maja raspisao regulator hrvatskog energetskog tržišta, HERA.

Prema portalu, jasno je da će u takvim okolnostima posao nastaviti Hrvatska elektroprivreda (HEP), koja kupuje gas od hrvatske naftne kompanije INA po trenutnoj regulisanoj ceni od 24,12 evra/MWh. Kada bi cena gasa bila deregulisana, odnosno oslobođena, taj energent bi već ovog leta poskupeo hrvatskim domaćinstvima za nekih 20%, imajući u vidu cene terminskih ugovora na Hrvatskoj najbližoj austrijskoj berzi (oko 29 evra/MWh). Na najvećoj evropskoj berzi gasa, holandskom TTF-u cene forvarda su porasle još više, za 36% na godišnjem nivou, a ta berza se uzima kao referenca na tenderu za nabavnu cenu za period od 1. avgusta ove, do 31. marta 2021, kada bi u Hrvatskoj trebalo da se dereguliše određivanje cene gasa.

Proizilazi da bi u međuvremenu odabrani snabdevač trebalo da pokriva razliku između (sve veće) nabavne cene, uvećane za premiju (maksimalno 5,45 evra/MWh) određenu uslovima tendera i regulisane cene (koja se neće menjati do 1. aprila 2019.), što znači da će poslovati sa gubitkom procenjenim na preko 100 miliona kuna u prvoj skladišnoj godini (traje od 1. aprila jedne, do 1. aprila naredne godine). Gubitak bi ostao i u sledećoj godini, pošto prema propozicijama tendera cena gasa za domaćinstva može maksimalno da se uveća za 7% u jednoj „skladišnoj“ godini.

Jasno je da ni jedan od uvoznika gasa u Hrvatskoj ne može u tim uslovima konkurisati proizvođaču, Ini, u naredne tri godine, konstatuje Energetika-net.

Prepolovljen planirani kapacitet terminala LNG Krk

ZAGREB – Kompanija LNG Hrvatska raspisala je novi konkurs kojim se traži manja i jeftinija plutajuća jedinica za prihvatanje, skladištenje i regasifikaciju utečnjelog prirodnog gasa (FSRU) za planirani terminal LNG Krk, u nastojanju da pripremi finalnu investicionu odluku za projekat koji za sada ne može da pronađe zainteresovane ulagače

Ušteda cene investicije u odnosu na prvi tender na koji se odazvao samo jedan zainteresovani kupac, (i to domaća naftna kompanija INA) mogla bi iznositi 90 miliona evra, saznaje **Energetika.net** od operatora projekta. Rok za dostavu ponuda je 8. juni. Novi FSRU bi, osim uštede troškova, omogućio realizaciju projekta pri manjem zakupu kapaciteta.

Ranijim tenderom tražio se kapacitet broda oko 6,5 milijardi kubnih metara gasa godišnje, a po novome traži se brod s kapacitetima rezervoara koji zadovoljava kapacitet od 2,6 mlrd m3 godišnje

U saborsku proceduru upućen je i Zakon o LNG-terminalu, kojim se uz ostalo uređuje rešavanje imovinsko-pravnih odnosa na lokaciji terminala, Zakonom se uređuje i naknada za sigurnost snabdevanja koju može zatražiti operator terminala od nacionalnog energetskog regulatora HERA, u slučaju da operator ne ostvaruje planirane dozvoljene prihode koje im je odredio regulator.

Neisplativost projekta LNG Krk

Energetika-net ukazuje da ova situacija može praktično minirati jedan od ključnih hrvatskih energetskih projekata, gradnju terminala za utečnjeni prirodni gas (LNG) na Krku, „jer će u tarifi za transport gasa iz terminala stajati stavka sigurnosti snabdevanja“. „Dakle ako terminal ne bude zakupljen u punom kapacitetu, iz stavke za sigurnost snabdevanja bi se trebalo da alimentira isplativost ulaganja,“ piše portal.

Privredni sud: EPCG može kupovati akcije Rudnika uglja

PODGORICA - Privredni sud Crne Gore usvojio je prigovor Elektroprivrede (EPCG) na odluku da se privremeno zabrani kupovina akcija Rudnika uglja Pljevlja. U saopštenju Privrednog suda objavljenom 23. maja, navodi se da se usvaja prigovor EPCG, a samim tim ukida rešenje suda od 4. maja i predmet vraća na ponovni postupak.

Kupovina akcija, po ceni od 6,4 evra, stopirana je svega nekoliko sati pre isteka krajnjeg roka za davanje prodajnih naloga u crnogorskoj Centralnoj depozitarnoj agenciji (CDA).

Sud je odluku, u cilju sprečavanja nastanka eventualne nenadoknadive štete, doneo na osnovu tužbe manjinskog akcionara EPCG, M&V Company, koja je tražila da se poništi sporna skupštinska odluka EPCG o preuzimanju svih akcija Rudnika uglja. **SEEbiz**

RAE: EPCG u prednosti u ranim fazama otvaranja tržišta

PODGORICA - Elektroprivreda (EPCG) je, za razliku od ostalih snabdevača u Crnoj Gori, već decenijama pozicionirana blizu kupaca, što se može smatrati prednošću u ranim fazama otvaranja tržišta, saopšteno je iz Regulatorne agencije za energetiku (RAE).

To se, kako su kazali, može smatrati prednošću u periodima edukacije potrošača o mogućnostima koje su im na raspolaganju.

“Tržište električne energije u Crnoj Gori otvoreno je od 1. januara 2009. godine za sve kupce, osim za domaćinstva, dok su kupci iz kategorije domaćinstva stekli pravo da biraju svog snabdevača električnom energijom 1. januara 2015. godine”, podsetili su predstavnici RAE. Oni su naveli da je polovinom 2016. godine kao posebno preduzeće formiran operator distributivnog sistema - Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), što konačno obezbeđuje nediskriminatoran pristup distributivnom sistemu od svih snabdevača.

“Iste godine regulator je doneo Pravila o promeni snabdevača krajnjih kupaca električne energije obezbeđujući jednostavan postupak promene snabdevača bez naknade”, kazali su iz RAE agenciji **Mina biznis**.

Iako su time, kako tvrde, uslovi za razvoj maloprodajnog tržišta, odnosno jačanja konkurencije stvoreni, tokom prošle godine krajnje kupce koji pripadaju kategoriji domaćinstva snabdevala je samo EPCG.

Pored EPCG, još četiri energetska subjekta poseduju licencu snabdevača električnom energijom i to Montenegro Bonus, Energia gas and power Podgorica, Uniprom Nikšić i Petrol Crna Gora.